

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 3To/85/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5618010056
Dátum vydania rozhodnutia: 13. 12. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Adriana Gallová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2018:5618010056.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Adriany Gallovej a sudcov JUDr. Vladimíra Sučika a Mgr. Miroslava Mazúcha na neverejnom zasadnutí konanom 13. decembra 2018 prejednal sťažnosť prokurátora podanú proti uzneseniu Okresného súdu Liptovský Mikuláš, sp.zn. 2T/14/2018 z 23.10.2018 a takto

rozhodol:

Podľa § 193 ods. 1 písm. c) Tr. por. sťažnosť prokurátora **z a m i e t a**.

odôvodnenie:

Okresný súd Liptovský Mikuláš uznesením sp.zn. 2T/14/2018 z 23.10.2018 podľa § 241 ods. 1 písm. f) Tr. por. odmietol obžalobu prokurátora Okresnej prokuratúry Liptovský Mikuláš, sp.zn. 1Pv 302/17/5505-10 z 25.1.2018 vo veci obvineného V. E., pre prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1, ods. 3 písm. b) Tr. zák., na skutkovom základe, ako je uvedené vo výrokovej časti napadnutého uznesenia, a vec vrátil prokurátorovi.

Proti tomuto uzneseniu podal riadne a včas sťažnosť prokurátor. V písomnom odôvodnení sťažnosti uviedol, že obvinený nezaprel otcovstvo, a to ani pri prvom ani pri druhom synovi, teda od roku 2012. V roku 2015 bolo manželstvo obvineného a matky detí rozvedené a súd schválil rodičovskú dohodu s tým, že deti sa zverujú matke a otec je povinný prispievať na výživu maloletých detí P. a R. na každého sumou minimálneho výživného, t.j. 30 % zo sumy životného minima na nezaopatrené nepľnoleté dieťa mesačne. Z rozsudku je zrejmé, že po vyhlásení rozsudku sa všetci účastníci vzdali práva podať odvolanie. Má za to, že kým nebude rozhodnuté inak, obvinený je povinný ako otec detí, čo zatiaľ spochybnené nebolo, platiť na oboch mesačné výživné, pretože je potrebné vychádzať z potrieb maloletých, ktoré z niečoho žiť musia. Konanie o zapretie otcovstva prebieha na súde od roku 2016 a doposiaľ nebol vypracovaný znalecký posudok, pretože sa predvolané osoby nedostavili na odber DNA. V danom prípade, ak by šlo o predbežnú otázku, tak ako uvádza súd v odmietnutí obžaloby, obvinený hoci je zapísaný v rodnom liste oboch detí a má podľa súdu k týmto deťom vyživovaciu povinnosť, tak nie je zrejmé, či si túto povinnosť plniť musí. Je toho názoru, že obvinený práve napriek tomu si túto povinnosť neplnil, a to úmyselne. Do momentu právoplatného zapretia otcovstva platí zákonná domnienka otcovstva manžela matky dieťaťa, čo zároveň znamená povinnosť platiť výživné. K prelomu dochádza zapretím otcovstva, pretože od tej chvíle už nemožno vychádzať z domnienky otcovstva manžela matky dieťaťa. Zároveň sa stáva zrejším so spätnými účinkami ku dňu narodenia dieťaťa (ex tunc), že manžel matky dieťaťa v skutočnosti od začiatku plnil vyživovaciu povinnosť za iného, za biologického otca. Pri správnom výklade právneho názoru všeobecných súdov, obvinenému nič nebude brániť domáhať sa vrátenia poskytnutého výživného. Tento názor vyplýva z uznesenia Ústavného súdu SR II. ÚS 533/2014-11 zo dňa 11.9.2014. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti považoval napadnuté uznesenie za nedôvodné, a preto navrhol, aby krajský súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil okresnému súdu, aby vo veci konal a rozhodol, nakoľko doteraz nebolo rozhodnuté, že nie je otcom maloletých detí.

Krajský súd na podklade podanej sťažnosti preskúmal v zmysle § 192 ods. 1 písm. a), b) Tr. por. správnosť napadnutého uznesenia, ako i konanie, ktoré mu predchádzalo, a tak zistil, že sťažnosť prokurátora nie je dôvodná.

Podľa § 241 ods. 1 písm. f) Tr. por. samosudca obžalobu odmietne a vráti vec prokurátorovi, ak zistí závažné procesné chyby, najmä porušenie práva na obhajobu.

Okresný súd za podstatný dôvod vedúci k odmietnutiu obžaloby podľa § 241 ods. 1 písm. f) Tr. por. považoval v danom prípade skutočnosť, že doposiaľ nebola právoplatne vyriešená predbežná otázka týkajúca sa osobného stavu, t.j. otázka, či obvinený je alebo nie je otcom maloletých detí, v situácii, ak prebieha konanie o zapretie otcovstva, pričom táto otázka má zásadný význam pre ďalší procesný postup orgánov činných v trestnom konaní, keďže od jej vyriešenia závisí, či skutok napĺňa všetky znaky stíhaného trestného činu, a to znak subjektu trestného činu.

Krajský súd po preskúmaní spisového materiálu dospel k rovnakému záveru ako súd prvého stupňa, že podanie obžaloby prokurátorom nebolo dôvodné, nakoľko výsledky vyšetrovania dostatočne neodôvodňujú postavenie obvineného V. E. pred súd.

Základným predpokladom na to, aby súd mohol vo veci vykonať súdne pojednávanie je podanie obžaloby prokurátorom. V zmysle § 234 ods. 1 Tr. por. prokurátor podá obžalobu vtedy, ak výsledky vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania dostatočne odôvodňujú postavenie obvineného pred súd.

Posúdenie tejto otázky závisí od toho, či v prípravnom konaní boli dôkazy potrebné pre meritórne rozhodnutie súdu obstarané v súlade so zákonom a úzko súvisí s ustanovením § 2 ods. 10 Tr. por. Podľa tohto ustanovenia sú orgány činné v trestnom konaní pred podaním obžaloby povinné postupovať tak, aby bol zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. S rovnakou starostlivosťou objasňujú okolnosti svedčiace proti obvinenému, ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech a v oboch smeroch vykonávajú dôkazy tak, aby umožnili súdu spravodlivé rozhodnutie.

Náležitú zistenie skutkového stavu veci znamená, že orgán činný v trestnom konaní sám určuje mieru dokazovania, ktorú musí v konaní vykonať, aby bola táto požiadavka splnená. Orgán činný v trestnom konaní musí vykonať také dôkazy, ktoré zabezpečia náležité zistenie skutkového stavu veci bez dôvodných pochybností tak, aby bolo možné vo veci spravodlivo rozhodnúť.

Prokurátor je v zmysle § 2 ods. 10 Tr. por. povinný zákonom upraveným postupom vždy náležite zistiť skutkový stav veci v rozsahu nevyhnutnom na jeho rozhodnutie a z neho vychádzať pri každom procesnom i hmotnoprávnom rozhodnutí, vrátane rozhodnutia o podaní obžaloby v zmysle § 234 ods. 1 Tr. por.

Preto aj postup prokurátora podľa § 234 ods. 1 Tr. por. (podanie obžaloby) predpokladá dostatočné objasnenie veci minimálne v takom rozsahu, aby z neho bolo zrejmé, že:

- skutok sa stal,
- skutok vykazuje všetky znaky skutkovej podstaty žalovaného trestného činu,
- existuje spoľahlivý záver, že žalovaný skutok spáchal obvinený a
- nie sú dané okolnosti, vylučujúce trestnú zodpovednosť (§ 22, § 23 Tr. zák.).

Vyššie uvedené podmienky tvoria nevyhnutný základ na posúdenie, či výsledky vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania dostatočne odôvodňujú postavenie obvineného pred súd. Ak nebude splnená čo i len jedna z nich, oprávnené a opodstatnené prichádza do úvahy postup súdu podľa § 241 ods. 1 písm. f) Tr. por.

Záver prokurátora o náležitom zistení skutkového stavu veci vyjadrený napr. aj podaním obžaloby musí mať oporu v zhromaždených dôkazoch.

V predmetnej veci orgány činné v trestnom konaní nepostupovali v súlade so zásadou náležitého zistenia skutkového stavu veci - § 2 ods. 10 Tr. por., keď nezabezpečili relevantný a procesne spôsobilý dôkazný prostriedok, ktorý by odôvodňoval postavenie obvineného pred súd.

V okolnostiach danej veci aj nadriadený súd poukazuje na to, že obvinený je v tomto trestnom konaní stíhaný za úmyselné neplnenie vyživovacej povinnosti voči maloletým deťom, a to P. E., nar. X.XX.XXXX a R. E., nar. XX.X.XXXX, a to za obdobie od ich narodenia doposiaľ. Obvinený je zapísaný v rodnom liste maloletých detí ako otec. Z výpovede obvineného vyplýva, že sa nepovažuje za otca maloletých detí, keďže v rozhodnej dobe nežili s matkou v spoločnej domácnosti a ani sa intímne nestýkali a z uvedeného dôvodu si neplní vyživovaciu povinnosť voči nim. J. E., matka maloletých detí potvrdila, že obvinený nie je biologickým otcom maloletých detí a z tohto dôvodu od neho nikdy nežiadala ani výživné. Dokonca označila konkrétnu osobu ako otca maloletých detí. Žiada sa pripomenúť, že trestné oznámenie na obvineného nepodávala matka, ale podnet na začatie trestného stíhania vo veci trestného činu zanedbania povinnej výživy dal Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš, oddelenie pomoci v hmotnej núdzi, náhradného výživného a štátnych sociálnych dávok Liptovský Mikuláš. Rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš zo dňa 2.12.2015, sp.zn. 9P/92/2015, právoplatným 29.12.2015, bolo manželstvo matky detí a obvineného rozvedené, pričom obvinenému bola uložená povinnosť prispievať na výživu maloletých detí, na každého sumou minimálneho výživného, t.j. 30 % zo sumy životného minima na nezaopatrované nepĺnoleté dieťa mesačne podľa § 2 písm. c) zákona č. 301/2013 Z.z o životnom minime. Podľa zápisnice o pojednávaní zo dňa 2.12.2015 vo veci rozvodu manželstva obvinený, ako aj matka J. E. zhodne uviedli, že obvinený nie je biologickým otcom P. a R. E.. Na Okresnom súde Liptovský Mikuláš pod sp. zn. 10C/164/2016 prebieha konanie o zapretie otcovstva obvineného k maloletým deťom.

Krajský súd uvádza, že základným predpokladom na to, aby súd vyhlásil odsudzujúci rozsudok je nepochybné zistenie, že konkrétna trestne zodpovedná osoba sa dopustila protiprávneho činu, ktorého znaky sú uvedené v Trestnom zákone.

Jedným z obligatórnych znakov skutkovej podstaty každého trestného činu je subjekt, t.j. páchatel trestného činu, pričom páchatelom prečinu zanedbania povinnej výživy podľa § 207 Tr. zák. môže byť len osoba, ktorá má povinnosť vyživovať alebo zaopatrovávať iného, t.j. subjekt konkrétny.

Z obsahu spisu je zistiteľné, že ku dňu podania obžaloby nebolo právoplatne skončené konanie o zapretie otcovstva ku maloletým deťom P. E. a R. E., ktoré prebieha na Okresnom súde Liptovský Mikuláš pod sp.zn. 10C/164/2016. Existencia právoplatného rozhodnutia súdu, ktorým bolo určené, že ten kto je trestne stíhaný pre neplnenie si vyživovacej povinnosti voči osobe, ktorá je považovaná za jeho dieťa, nie je otcom tejto osoby, má pritom v trestnom konaní zásadný význam pre posúdenie otázky viny. Takýto rozsudok, ktorým bolo úspešne zapreté otcovstvo, t.j. určené, že manžel matky dieťaťa alebo iný muž, ktorému svedčila domnienka otcovstva, nie je otcom dieťaťa, má deklaratórnu povahu, dôsledkom čoho je, že od narodenia dieťaťa (ex tunc) neexistovali rodičovské práva a povinnosti medzi mužom, ktorý úspešne svoje otcovstvo zaprel a dieťaťom a naopak, mužovi, ktorého otcovstvo bude potvrdené, vznikajú rodičovské práva a povinnosti k tomuto dieťaťu s účinkami ex tunc. Existencia právoplatného rozsudku, ktorým bolo úspešne zapreté otcovstvo, umožňuje aj konštatovanie, že ten, koho otcovstvo bolo úspešne zapreté, nikdy nemal rodičovské práva a povinnosti, teda ani vyživovaciu povinnosť k dieťaťu, za ktorého otca bol až do právoplatnosti tohto paternitného rozsudku domnelo (právne) považovaný. Ak niekto nemal vyživovaciu povinnosť, resp. túto vyživovaciu povinnosť mal len na základe domnienky, ktorá bola vyvrátená, nemohol sa dopúšťať (byť páchatelom) prečinu zanedbania povinnej výživy podľa § 207 Tr. zák. Bolo by v rozpore nielen so zmyslom, účelom a ochrannou funkciou práva, ale i s princípmi logiky, spravodlivosti a morálky súdiť a dokonca odsúdiť niekoho za neplnenie povinnosti, ktorú vôbec nemal mať.

Orgány prípravného konania mali počkať, kým rozhodnutie o zapretí (určení) otcovstva nadobudne právoplatnosť, nakoľko ide o otázku osobného stavu, o ktorej sa rozhoduje v civilnom konaní a o ktorej orgány činné v trestnom konaní ani súd nie sú v rámci trestného konania oprávnené ju riešiť samostatne ako predbežnú otázku (§ 7 ods. 2 Tr. por.).

Dôkazná núdza spôsobená nepoužiteľnosťou usvedčujúcich dôkazov zaobstaraných v prípravnom konaní vedie v konaní pred súdom k vyhláseniu oslobodzujúceho rozsudku. K odmietnutiu obžaloby podľa § 241 ods. 1 písm. f) Tr. por. podľa názoru krajského súdu dôkazná núdza vedie vtedy, ak je absolútna, t.j. ak neexistuje ani jediný zákonný dôkaz odôvodňujúci postavenie obvineného pred súd, resp. podstatný usvedčujúci dôkaz, o ktorý sa opiera obžaloba, bol získaný nezákonne. Unesenie

dôkazného bremena a „udržanie obžaloby“ je v každom prípade úlohou prokurátora, ktorý by už v procese získavania dôkazov v prípravnom konaní mal dbať na ich zákonnosť a ďalšiu použiteľnosť.

Vzhľadom na nerešpektovanie zásady náležitého zistenia skutkového stavu veci v zmysle § 2 ods. 10 Tr. por. a nedôvodný postup prokurátora podľa § 234 ods. 1 Tr. por., krajský súd sťažnosť prokurátora postupom podľa § 193 ods. 1 písm. c) Tr. por. zamietol ako nedôvodnú. Takýmto rozhodnutím bolo zamedzené nedôvodnému postaveniu obvineného pred súd.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.